

[*Els mateixos*, RAMONET, AMICS PRIMER i SEGON.]

AMIC PRIMER: Veiam, veiam lo que has fet.

RAMONET: No són més que idees de coses, però ja les veureu, ja les veureu.

AMIC SEGON: Croquis, eh?

RAMONET: Croquis i projectes. Veieu aquest? Això és la Fama, i aquests cavalls simbolitzen la força, el poder i l'orgull. Aquí tres figures, aquí al fons. Us agrada?

AMIC PRIMER: És molt grandios. I quan penses fer-ho?

RAMONET: Quan pugui.

AMIC PRIMER: Fes-ho aviat, home.

AMIC SEGON: I ben de pressa.

RAMONET: Que us penseu que sóc com vosaltres, que no teniu entorpiments, ni tradició, ni destorbs? Ah!, si jo pogués esbravar-me! El cap me bull! No en teniu idea. El cervell talment me volta com si em rodés un carro per dins.

AMIC PRIMER: És que el cap és una guardiola, que si no en treus les idees se t'hi rovellaran. No ho dubtis. Deixa-ho córrer tot, creu-me a mi. Què en trauràs, de tenir tants diners?

AMIC SEGON: Rebenta-ho tot.

AMIC PRIMER: Si fos de tu i sabés la meitat de lo que tu saps, en aquesta hora qui sap on fóra.

RAMONET: Ja en parlarem. Calla... Tot vindrà!

AMIC SEGON: Si fet i fet un acaba per anar a la seva. Doncs com més aviat millor. Podries viure sense l'art?

RAMONET: Mira si podria viure, que si no tingués la convicció de que amb el temps faré el meu camí, em moriria de passió d'ànima. Vosaltres ja em podeu entendre. Aquest afany de fer alguna obra, no sé per què, però ens ho roba tot. No hi ha dones, ni hi ha fortuna que ens atregui tant com això... que no sé com anomenar, diguem-ne ambició, diguem-ne glòria. Per mi és com una borrhaxera, que ens ho faria deixar tot!

SENYORA TOMASA: Fins... a nosaltres, eh?

RAMONET (*confós*): No... a vostès, no, no ho volia dir per vostès.

SENYORA TOMASA: Em sembla que en aquest... tot, també hi dec entrar.

RAMONET: No... senyora.

SENYORA TOMASA: I també hi deu entrar el teu pare i la casa... i el nom... ja ho dius, tot.

RAMONET: No és això. La família...

AMIC PRIMER (*veient que hi ha raons*): Adéu.

[*Se'n van els dos amics.*]

SENYORA TOMASA: Has dit tot.

RAMONET: Que no ho dic per això... que volia dir...
que són coses molt subtils... que no sabia com
dir-les-hi.

SENYORA TOMASA: No, la veritat, Ramonet. Di-
gue'm aviat la veritat, que tremolo... que em
fas tremolar de lo que no entenc, però que sos-
pito. Tot lo que dius és nou per a mi. No tinc
prou saber per a comprendre-ho, però et miro
a tu i noto un dubte... que no sé lo que vol dir,
i que no te l'havia vist mai... i després miro el
teu pare, i veig enfosquir-se-li la vista com si
temés un no sap què, i vull parlar-te a tu i a ell,
i no goso, ni alçar la veu... com si talment tin-
gués por de desvetllar un malalt de la casa.
Què vols dir amb això que en dieu art?

RAMONET: No hi ha manera de dir-ho.

SENYORA TOMASA: Explica-m'ho.

RAMONET: No es pot explicar. Aquestes coses no
s'expliquen, se senten, s'hi naix, un les va esti-
mant, estimant, fins que ve un dia que ja no
pot abandonar-les.

SENYORA TOMASA: Però a qui és, que es va esti-
mant?

RAMONET: A ningú; s'estima un desig que és com
un alè de crear, de fer obres, de veure-les créi-
xer, de realitzar lo que un somnia.

SENYORA TOMASA: Però a on està tot això? A on se
troba?

RAMONET: Enlloc i pertot. No es pot dir. És a dintre del pensament.

SENYORA TOMASA (*plorant*): No et puc entendre, fill meu, però entenc una cosa, i ja en tinc prou. Entenc que ja no ets nostre. Que no ets nostre...